

Gemengde ervaringen met nieuwe overkoepelende Wet natuurbescherming

Gedragcodes wringen, kennis autoriteiten niet op orde

Brengt de vorig jaar ingevoerde nieuwe Wet natuurbescherming de bosbouw en groenvoorziening de beloofde verbeteringen? De gevoelens bij partijen die ermee werken, blijken gemengd.

Auteur: Bart Mullink

De nieuwe Wet natuurbescherming, waarin onder meer de voormalige Flora- en faunawet per 1 januari 2017 is opgegaan, heeft rust gebracht in de uitvoeringspraktijk, verklaart projectleider Willem Koop van groenaannemer Krinkels tevreden. Hij prijst de duidelijkere regels, waarmee in de praktijk veel makkelijker valt te werken. 'Aan de grote onzekerheid, dat je steeds twijfelt of je het volgens de natuurbeschermingsregels wel echt goed doet, is een eind gekomen.'

Arjan van der Veen, stadsecoloog bij de gemeente Lelystad, ervaart de nieuwe regels als een vereenvoudiging. De bescherming is voortaan gericht op populaties in hun geheel, waardoor niet langer elk individueel exemplaar per se hoeft te worden ontzien. Ook is een aantal vooral in bermen voorkomende planten van de lijst met beschermde soorten gehaald.

Het scheelt al met al een hoop stress, vervolgt Koot. 'Je kon eerder nog zo'n goede voorbereiding

hebben, maar stel: je bent in een boom aan het kijken en loopt per ongeluk over een daslook heen. Dat is een beschermde plant. Zoiets probeer je natuurlijk te voorkomen, maar het kan een keer gebeuren. Vroeger ontstond dan gelijk paniek. Alleen, zo'n plantje plattrappen is vervelend, maar daardoor gaat de biotoop nog niet naar de knoppen. Dat is in de nieuwe wet heel helder omschreven en dat vinden wij een zeer positieve ontwikkeling.'

De wettelijke zorgplicht geldt overigens nog steeds voor alle soorten. De Lelystadse stadsecoloog: 'Je mag geen enkele soort in gevaar brengen. Over de brandnetel hoef je je geen zorgen te maken, maar bembloemen die eerder beschermd waren, zoals orchideeënsoorten, veldsalie en gulden sleutelbloem, vinden we nog steeds waardevol. We moeten door de nieuwe regels een deel van het ecologische kennisstelsel vernieuwen en dat is een flinke opgave. Als we dat willen, kun-

nen we bij het beheer natuurlijk rekening blijven houden met planten die niet officieel beschermd zijn, maar die we om wat voor reden dan ook waardevol vinden.'

Glazig

Regels zijn één ding, ze kennen en uitvoeren is wat anders, merkt Arnold Pasman, bedrijfsleider van groenaannemer Eijkelboom. Dat er een nieuwe wet is, is bij de verschillende overheden wel bekend, denkt hij. Maar hij vraagt zich af of de betrokken functionarissen doorhebben wat er nou precies is veranderd. En dus ook, formuleert hij voorzichtig, of alles al gebeurt conform de nieuwe wet. 'Zelf ken ik ook niet alle aspecten van de wet uit mijn hoofd, maar er valt me wel eens iets op. Als ik denk dat dingen niet op de juiste manier zijn geregeld, attendeer ik mijn opdrachtgevers daarop.' Dan blijkt er weleens glazig te worden gekeken. Soms ziet hij bijvoorbeeld nog de oude plantenlijstjes

DE NIEUWE WET

De Wet natuurbescherming vervangt sinds 1 januari 2017 de voormalige Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet. De drie wetten zijn samengevoegd in één wet, wat de uitvoering moet vergemakkelijken. De formaliteiten die de verschillende wetten met zich meebrengen, kunnen nu in één aanvraag worden afgehandeld. Verder doet het Rijk bij de uitvoering een flinke stap terug ten gunste van de provincies, die daarbij bovendien meer vrijheid krijgen om eigen beleid te ontwikkelen. Een voor de groensector belangrijke verandering is de vernieuwde aanpak van soortenbescherming, waarbij het accent is komen te liggen op populaties. De regels zijn in lijn gebracht met die van de EU. Vooral voor verschillende bembloemen is hierdoor tevens de status van beschermde soort vervallen. Een tweede verandering is dat het Rijk zich grotendeels terugtrekt als uitvoerder van de wettelijke taken op het gebied van natuurbescherming, ten gunste van de provincies.

langskomen uit de voormalige Flora- en faunawet. Van Pasman mag het, als de voorbereiding inclusief een goede soorteninventarisatie maar in orde is. De opdrachtgever bepaalt ook wanneer er wordt gemaaid. Als die dat liever één keer per jaar wil in plaats van twee keer, pas nadat hooggewaardeerde bembloemen zijn uitgebloeid, heeft hij zijn zegen. 'Vaak is er sprake van oud beleid waarover men tevreden is.' Pasman kan zich ook voorstellen dat beleidskeuzes afhangen van lokale omstandigheden. 'Het is van belang dat je je opdrachtgevers een beetje kent en weet hoe hun beleid eruit ziet.' Tegelijk ziet hij dat de wet een basis biedt om op terug te vallen als er problemen dreigen, bijvoorbeeld praktische problemen over de uitleg van de zorgplicht of de interpretatie van de soortenbescherming.

Gedragscode

Of de vernieuwde wettelijke regels voor de bescherming van de natuur werkelijk een versoepeling betekenen voor de groenvoorziening en de bosbouw? Het is een vraag die Kees Weijtmans van Bomenrooierij Weijtmans vooralsnog niet het meest bezighoudt. 'Wij zijn een ErBo-gecertificeerd bedrijf en dat betekent dat wij moeten voldoen aan de Gedragscode Bosbeheer.' De gedragscode is verplicht volgens de ErBo-certificering (Erkenningsregeling Bosaannemers) waaraan hij zich heeft geconformeerd en is strenger dan de

Arnold Pasman

Kees Weijtmans

Willem-Jan van Weert

wettelijke natuurbeschermingsregels, weet hij. Groenaannemers hebben sinds 2014 de gedragscode Bestendig Beheer en Onderhoud Groenvoorziening. Deze loopt nog tot eind 2019. Tot er een nieuwe versie is, blijft de oude geldig, verzekert Marieke Teunissen, die bij de totstandkoming ervan optrad als projectleider.

Ze onderstreept dat het wel al van belang is om je te houden aan de nieuwe soortenlijsten. Deze gedragscode is een gezamenlijk initiatief van branchevereniging VHG en Vereniging Stadswerk. Voor ruimtelijke ingrepen is er de gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting. Teunissen: 'Die kan ook worden ingezet voor onder meer het beheer bij ruimtelijke omvormingen en grootschalige kap. Deze wordt momenteel herzien. Ik hoop dat de nieuwe versie nog dit jaar gereed komt.' Lokale overheden zullen volgens haar alerter moeten worden als ze soorten die niet meer beschermd zijn, willen blijven koesteren: 'Het is niet verboden om er rekening mee te blijven houden, maar er is geen wet meer waarmee bescherming is af te dwingen.'

Provincies

De belangrijkste verandering ten opzichte van de situatie voor 2017 vindt Teunissen dat het bevoegd gezag voor de meeste zaken is verschoven naar de provincies. Uit de toelichting van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit blijkt dat dit meer betekent dan alleen een verandering van uitvoeringsinstantie. Binnen de grenzen van de nieuwe wet krijgen provincies bij de uitvoering ook een zekere beleidsvrijheid, bijvoorbeeld voor het opstellen van beheerplannen en het al dan niet verstrekken van vrijstellingen voor bepaalde soorten.

De decentralisatie roept in de sector gemengde reacties op. 'Vergeleken met vroeger zorgt het voor meer gedoe', stelt Bram van den Nagel van bosbouwspecialist Van den Nagel Groep. 'We hebben voor de vergunningverlening te maken met veel verschillende instanties: gemeentes en provincies, en daar de juiste personen vinden gaat vaak niet gemakkelijk. Heb je eindelijk iemand aan de telefoon, dan blijkt die vaak slecht op de hoogte. Zoals het voorheen ging, via de centrale overheid, was het voor ons als landelijk werkend bedrijf eenvoudiger.'

Praktischer

Bedrijven in de bosbouw en groenvoorziening blijken in elk geval ingenomen met de praktischere omgang met biodiversiteit. Maar dat de uitvoering van de regels door de lokale en provinciale overheden mensenwerk is, en dat de betrokken mensen nog erg lijken te moeten wennen aan de nieuwe situatie, leidt bij sommige bomenrooiers tot gemor.

'Goed dat jullie juist hierover schrijven', verzucht Van den Nagel. 'Het is bijvoorbeeld wel degelijk zo dat wij, behalve in het gebruikelijke winterseizoen, ook mogen zagen in de zomer. Als we maar

Arjan van der Veen

Marieke Teunissen

Martijn Boertjes en Bram van den Nagel

zorgvuldig te werk gaan. Toch krijgen we vaak commentaar. Soms leidt het zelfs tot rechtszaken, die wij dan winnen, maar dit is niet wat wij willen. Liever doen wij ongestoord ons eigen werk: bomen rooien. Regelmatig stuiten zijn medewerkers op mensen, variërend van toevallige passan-

ten en buurtbewoners tot vertegenwoordigers van organisaties, die commentaar leveren. 'Daarvan hebben wij last.' Van den Nagels rechterhand Martijn Boertjes vult aan: 'We werken zorgvuldig en houden ons aan de regels. Toch zal er heus wel eens een keer per ongeluk een merelnestje sneuvelen.' Liever niet, natuurlijk, maar als dit gebeurt, is dat voor de natuur niet het einde van de wereld. 'We moeten kunnen aantonen dat we zorgvuldig hebben gehandeld. Als we zo'n nestje, dat wellicht eerder bij de inventarisatie over het hoofd is gezien, alsnog zien, dan gaat er een rood lint om de boom en blijft die voorlopig staan.' Hoewel de nieuwe wet in sommige opzichten een verbetering is, vinden Van den Nagel en Boertjes nog altijd dat de overheid te weinig oog heeft voor de praktijk, ook vergeleken met omliggende landen, die aan dezelfde Europese regels moeten voldoen, maar hieraan een in zijn ogen betere, praktischere invulling geven.

Vrijstelling

Een belangrijk voordeel van de gedragscodes, die vooral sectorgewijs werden ontwikkeld, is dat deze een zorgvuldige omgang garanderen met planten en vooral dieren. Dit is door de wetgever onderkend en beloofd met een vrijstelling, met een looptijd van vijf jaar: wie ermee werkt, hoeft niet voor elke klus met nadelige effecten voor planten of dieren afzonderlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen. Dat klinkt aantrekkelijk en zo was het ook bedoeld, schetst Weijtmans. De Flora- en faunawet, die rond de eeuwwisseling gefaseerd werd ingevoerd, leidde behalve tot een betere bescherming van de biodiversiteit in eerste instantie ook tot iets anders: bureaucratische rompslomp en formalistische scherp-slijperij. Daarmee werd aan de ene kant de natuur niet gediend en werden aan de andere kant uitvoerende bedrijven en hun opdrachtgevers onnodig in het nauw gedreven. Partijen vonden elkaar vervolgens door gedragscodes te ontwikkelen waarmee een efficiënte bedrijfsvoering en optimale natuurbescherming hand in hand konden gaan.

In oorsprong was het goed idee, dat volgens Weijtmans in het bosbeheer in elk geval flink uit de hand is gelopen. 'De aanleiding was ooit dat we als sector met de Flora- en faunawet werden geconfronteerd, waardoor deze bijna een half jaar plat kwam te liggen. Dat konden wij niet hebben. Daarom hebben we de handen ineengeslagen en samen met andere partijen de Gedragscode Bosbeheer geschreven. Vervolgens is een wild-groei ontstaan. Waterschappen gingen een eigen gedragscode bedenken en ook gemeenten. Terwijl

wij die gedragscodes ooit in het leven hebben geroepen om makkelijker te kunnen werken, worden we er nu mee afgestraft. Opdrachtgevers nemen geen genoegen meer met de wettelijke regels, maar schrijven gedragscodes voor die veel meer beperkingen opleggen dan wettelijk is geregeld.'

Omdat veel gedragscodes nog zijn gebaseerd op de voormalige Flora- en faunawet, worden deze nu aangepast aan de nieuwe wet. De sector moet wat Weijtmans betreft op de eerste plaats gaan werken volgens de regels van de nieuwe wet.

Opdrachtgevers

Gedragscode of niet, keuzes met betrekking tot de omgang met regelgeving liggen op de eerste plaats bij de opdrachtgevers. Bosbouwers en groenaanemers hebben zich daarin te schikken, of de opdrachtgevers nu een gedragscode eisen of desnoods willen dat bij wijze van spreken brandnetels en straatgras worden ontzien. Als het uitvoerende bedrijf is opgevalen dat iets essentieels volgens de wet over het hoofd is gezien, kan het de opdrachtgever daar wel op wijzen, want geen bedrijf heeft er belang bij betrokken te worden bij een wetsovertreding.

Een belangrijk voordeel van werken in opdracht is dat de bedrijven op het gebied van formaliteiten minder zorgen hebben. Bosbouwer Willem-Jan van Weert (Van Weert Rondhout) ziet om die reden vooral opdrachtgevers de vruchten plukken van de nieuwe wet. 'Die hebben minder rompslomp. Voor ons is door de nieuwe wet in praktische zin weinig veranderd.' Wat hij de laatste jaren vooral soepeler ziet gaan, is het plannen van snoei- en kapwerk in de zomermaanden, de periode waarin wettelijke restricties het meest opspelen. 'Maar', zegt hij daarbij, 'dat komt niet door de wetwijziging, maar doordat betrokken partijen er met zeventien jaar Flora- en faunawet geleidelijk aan gewend zijn geraakt. Iedereen begrijpt nu wel dat het nodig is om op tijd een inventarisatie te maken van de flora en fauna.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7560